

כמה מוקדם זה אבחון מוקדם? אבחון לקויות התפתחות מהעובר ועד הינקות

ד"ר לידיה גביס, מנהלת המכון להתפתחות הילד ומרכז קש"ת בבית חולים ספרא תל השומר

ידוע היטב שבלקויות התפתחות מורכבות כגון לקויות שכליות, שיתוק מוחין ואוטיזם, ככול שהאבחון נעשה מוקדם יותר כך ניתן להקדים את תחילת הטיפולים ולשפר את התפקוד בהמשך. מובן מאליו שזה נכון גם לגבי לקויות קלות יותר כגון סרבול, לקויות למידה וקשב.

לטענה זו יש מספר סייגים:

- קיימת בארץ מערכת מסודרת ורחבה של סקר התפתחותי במסגרת טיפות החלב, אך הניצול של מערכת זו לאיתור לקויות אינו מיטבי
- ברוב המקרים בהם מתבצע אבחון מוקדם נמצא שהחומרה של הלקויות היא גבוהה יותר ולכן השינויים בעקבות טיפול הינם קטנים יותר
- אצל פגים מורכבים מתבצע מעקב התפתחותי מהשחרור מהפגייה ולעיתים אף מוקדם יותר ולכן קיימת אפשרות לאבחון אצלם לקויות במועד מוקדם יותר גם אם חמורות או ברורות פחות.
- מערכות טיפול ורווחה בארץ תלויות במתן אבחנה חד משמעית, בשונה ממדינות אחרות- למשל- קבלה למעון יום שיקומי (כאשר הזכאות בחוק היא מגיל חצי שנה), תלויה קצבת נכות מהביטוח הלאומי אשר תלויה במספר ספור של אבחנות חד משמעיות.
- קיימת עליה במודעות ההורים להבדלים קלים ביותר אצל ילדם וחששות או "נבואה שמגשימה את עצמה" אשר החלו עם הבדיקות המרובות במהלך ההיריון יחד עם עליה במסר הילדים בסיכון לקושי התפתחותי כגון פגים ואחים של ילדים בספקטרום האוטיזם. עם זאת, עדיין עובר זמן רב בין הופעת דאגת ההורים או אחד הסימנים מוקדמים לפער התפתחותי ועד קבלת אבחנה וטיפול. פער זה נובע מקשיים בנגישות ומיתוסים אשר מעכבים את האבחנה.
- בהרצאה יוצגו "דגלים אדומים" לאיתור מוקדם של סיכון התפתחותי כללי, יופרכו מספר מיתוסים המעכבים את האבחנה, ויוצגו מחקרים העוסקים בסימנים מוקדמים לאוטיזם בינקות ובעובר.